

Overweging

Wanneer je een kerkelijke uitvaart meemaakt, dan zie je het altijd: het kruis wordt meegenomen naar achteren, als de overledene wordt opgehaald en later ook naar het kerkhof. Meestal gedragen door een acoliet, die samen oploopt met een andere acoliet, die het wijwater en de wijwaterkwast draagt. Maar vandaag gaat het mij om het kruis. Waarom doen we dat eigenlijk op zo'n laatste gang, bij zo'n droevige gebeurtenis? Het is toch eigenlijk al treurig genoeg? De achtergebleven familieleden hebben verdriet, ze zijn in de rouw.

We doen dat omdat we het kruis waaraan Jezus gemarteld en gestorven is, hebben verheven tot een zegeteken. We zijn het kruis gaan zien als een teken van zijn overwinning. Jezus had zijn opdracht op aarde volbracht, nu was hij gestorven en ging hij terug naar zijn hemelse Vader. En precies zo gaat het ook met een overleden dierbare: hij/zij heeft zijn/haar aardse tocht volbracht, hij/zij is gestorven in Christus en wij, degenen die bij de laatste gang aanwezig zijn, leggen onze dierbare overledene in de handen van onze levende God.

Ik moet u bekennen dat het me tijdens mijn theologiestudie en nog lang daarna veel moeite gekost heeft om de kruisdood van Jezus zo te zien. Ik vond het eerder verschrikkelijk dat hij vermoord was en ik vond het raar dat ik er een offerdood in moest zien om de mensheid weer tot God te brengen. Het kruisbeeld vond ik als symbool dat je overal ziet, ook moeilijk; wie hangt er nou een herinnering aan een vermoorde mens op?

Inmiddels hangt er ook bij mij thuis al jaren een kruisbeeld aan de wand en onlangs zag ik bij het afstoffen dat de spijkers van de handen aan het loslaten waren. Ik zei er iets over tegen mijn huisgenoten en die zeiden: "Maar dat komt vast omdat het binnenkort Pasen is!" Dat is iets dat ik trouwens heerlijk vind van ons geloof: dat er gelachen mag worden!

Terug naar het evangelie van deze morgen: Voor Johannes - van hem komt die theologie - is de tocht van Jezus naar zijn dood op het kruis een triomftocht. Het kruis, dat vreselijke martelwerktuig, wordt in zijn beleving een troon voor de Messias. Hij wordt daarheen omhoog geheven. Vanuit die troon gaat Jezus iedereen naar zich toe trekken. Johannes ontkent de pijn en de onmenselijkheid van de kruisdood niet. Hij ontkent ook niet de angst van Jezus oog in oog met deze vreselijke dood. Want Jezus is letterlijk doodsbang. En toch beschrijft Johannes tegelijk zijn gang naar het kruis als een redding brengende overwinningstocht. Er is een gewone buitenkant, het voor iedereen zichtbare gebeuren van het lopen van Jezus onder een kruis en zijn openbare terechtstelling. Maar er is ook een binnenkant: niet zichtbaar met het fysieke oog, wel zichtbaar met de ogen van het geloof. En dat is het vertrouwen in God. En dat geloof zegt: hier deelt een mens zich uit zoals God zich steeds opnieuw weer uitdeelt.

Het evangelie van deze ochtend begon met de komst van de Grieken in de stad Jeruzalem. Ze worden ook wel Hellenen genoemd. In godsdienstig opzicht zijn het proselieten, dwz heidenen, die zich tot het joodse geloof voelen aangetrokken, maar zich liever niet laten besnijden en ze willen zich bij voorkeur ook niet houden aan de ingewikkelde spijswetten van de joden. Ze hebben over Jezus gehoord en ze willen hem heel graag ontmoeten omdat zijn gedachtegoed hen zo aanspreekt. En om dat te bewerkstelligen, spreken ze de leerlingen met Griekse namen aan. De leerlingen en ook Jezus zelf voelen dit aan als de vervulling van een oude profetie: als de heidenen naar Jeruzalem komen met geloof in hun hart, dan breekt de tijd van het koninkrijk van God aan. Jezus wordt door hun komst zich ervan bewust dat zijn uur gekomen is en dat zijn dood, hoe verschrikkelijk dan ook, ertoe zal leiden dat hij bekend. En zo zal zijn dood leven genereren. Een kruis, bedoeld om te doden, zal een bron van leven worden, een troon van de overwinning. Wie dienaar wil zijn, zal zijn leven wellicht verliezen zoals een graankorrel in de grond verloren lijkt maar niet is, want hij zal veelvoudig vrucht dragen. Ik weet het persoonlijk niet van graankorrels maar wel van pootaardappels: stop een kleintje in de grond en na verloop van tijd zitten er tientallen aardappels aan. Elk jaar een wondertje in onze moestuin, waar we weer een winter lang van eten.

Kent u het liedje nog? (GVL 546)

Wie als een god wil leven hier op aarde 2x

Hij moet de weg van alle zaad

en zo vindt hij genade. 2x

Hij gaat de weg van alle aardse dingen 2x

Hij leeft het lot met hart en ziel

van alle stervelingen. 2x

Hij wordt aan zon en regen prijsgegeven 2x

het kleinste zaad in weer en wind

moet sterven om te leven. 2x

De mensen moeten sterven voor elkander 2x

het kleinste zaad wordt levend brood

zo voedt de een de ander. 2x

En zo heeft onze God zich ook gedragen 2x

en zo is hij het leven zelf

voor iedereen op aarde. 2x

Amen